

نگاهی به صنعت قطعه‌سازی ایران طی یک دهه گذشته

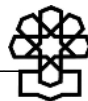
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۲۷۸
خردادماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۳	مقدمه
۳	تعداد کارگاه فعال صنعت قطعه‌سازی
۶	ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی
۸	اشتغال صنعت قطعه‌سازی
۱۱	تشکیل سرمایه صنعت قطعه‌سازی
۱۳	موازنه تجاری صنعت قطعه‌سازی
۲۰	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۴	منابع و مأخذ

نگاهی به صنعت قطعه‌سازی ایران طی یک دهه گذشته

چکیده

هدف اصلی این مطالعه بررسی صنعت قطعه‌سازی کشور با روش ارزیابی روند شاخص‌های کلان طی دوره زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ است.

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که طی دوره چهارساله منتهی به سال ۱۳۹۰ حدود ۱۰۰ واحد قطعه‌سازی کشور تعطیل و یا از چرخه تولید حذف شده‌اند که این امر با توجه به تداوم این روند در سال‌های اخیر، دورنمای مناسبی از این صنعت را نشان نمی‌دهد. وضعیت ارزش‌افزوده صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در خروجی بخش صنعت در سال‌های اخیر دچار افول شده و کل ارزش‌افزوده صنعت قطعه‌سازی کشور در سال ۱۳۹۰ حدود ۱۳۵۳ میلیارد ریال بود که سهم آن در خروجی بخش صنعت حدود ۰/۲ درصد است. صنعت قطعه‌سازی کشور در سال‌های اخیر بیش از ۶ درصد کل اشتغال ایجاد شده در بخش صنعت را به خود اختصاص داده و با دارا بودن حدود ۷۰ تا ۸۰ هزار نفر شاغل (در واحدهای ده نفر کارکن و بیشتر)، نقش مهمی در اقتصاد کشور ایفا می‌کند.

وضعیت روند میزان سرمایه‌گذاری در صنعت قطعه‌سازی کشور در سال‌های اخیر گویای این حقیقت است که سرمایه‌گذاری در این صنعت امری مقطعی و فاقد الگوی مشخص و هدفمند بوده به‌گونه‌ای که سرمایه‌گذاری اندک و پرنوسان از مهمترین ویژگی‌های آن است که مصادیق بارز آن سرمایه‌گذاری سالیانه کمتر از ۲۰۰۰ میلیارد

ریال طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ و افزایش سرمایه‌گذاری به مرز ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال فقط در دو سال ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ می‌باشد. حجم واردات قطعات به کشور در سال‌های اخیر عموماً در دامنه ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ میلیون دلار قرار داشته و در مقابل ارزش صادرات در این سال‌ها در حول و حوش ۱۰۰ میلیون دلار در نوسان بوده است. نسبت واردات قطعات به صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور در سال‌های اخیر عمدتاً بیش از ۱۰ برابر بوده که این نسبت در سال ۱۳۹۳ به ۴۱/۷ برابر رسید که این امر بیانگر عقب‌گرد تراز تجاری قطعات به شرایط سال ۱۳۸۲ می‌باشد. گفتنی است که در سال ۱۳۹۳ معادل ۳۲۶۶/۷ میلیون دلار قطعات وسایل نقلیه موتوری به کشور وارد شده که با احتساب حجم واردات خودرو به کشور معادل ۳۰۹۳/۳ میلیون دلار می‌توان نتیجه گرفت که در سال ۱۳۹۳ فقط از محل واردات خودرو و قطعات به کشور جمعاً معادل ۶۳۶۰ میلیون دلار ارز از کشور خارج شده که با توجه به وضعیت نامناسب منابع ارزی کشور (حداقل منابع ارزی در دسترس) در سال‌های اخیر جای بسی تأمل دارد.

در نتیجه‌گیری نهایی باید گفت که صنعت قطعه‌سازی کشور در شرایط بدی به سر می‌برد، فاقد برنامه و سیاست مشخصی است و با توجه به روند تعطیلی واحدهای قطعه‌سازی و تداوم آن در سال‌های آتی و سهم چشمگیر آن در اشتغال بخش صنعت، عمیق‌تر شدن معضل بیکاری در اقتصاد کشور امری محتوم و قابل انتظار است. بنابراین اولین و مهمترین راهکار حل مشکل منابع مالی صنعت قطعه‌سازی از طریق نظام بانکی، تعیین و تکلیف معوقات شرکت‌های خودروسازی و سرمایه‌گذاری مشترک با طرف‌های معتبر خارجی با هدف تقویت و افزایش تشکیل سرمایه در صنعت قطعه‌سازی تحت برنامه‌ای هدفمند و زمانبندی شده از سوی دولت است.

مقدمه

در این مطالعه وضعیت صنعت قطعه‌سازی کشور برحسب طبقه‌بندی بین‌المللی آیسیک (ISIC)^۱ در قالب دو فعالیت تولید بدنه و اتاق‌سازی برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر با کد آیسیک ۳۴۲۰ و تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها با کد آیسیک ۳۴۳۰ طی دوره زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

روش تحقیق در این مطالعه ارزیابی روند شاخص‌های کلان مشتمل بر شاخص تعداد کارگاه‌های فعال، ارزش افزوده، اشتغال، سرمایه‌گذاری، واردات و صادرات با استفاده از نتایج آمارگیری کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر مرکز آمار ایران و آمار صادرات و واردات گمرک جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تعداد کارگاه فعال صنعت قطعه‌سازی

در جدول ۱ روند تعداد کارگاه‌های فعال ده نفر کارکن و بیشتر صنعت قطعه‌سازی کشور طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ ارائه شده است؛ همان‌گونه که در جدول زیر مشاهده می‌شود، تعداد کارگاه فعال صنعت قطعه‌سازی از ۳۰۴ واحد در سال ۱۳۸۰ به ۶۳۴ واحد در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته و به‌عبارت دیگر در این مدت یازده ساله مورد بررسی تعداد این واحدها به بیش از دو برابر افزایش یافته است.

تحلیل مقایسه‌ای تعداد کارگاه‌های صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در بخش

صنعت حکایت از این دارد که سهم صنعت قطعه‌سازی از تعداد کل کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر بخش صنعت از ۲/۸ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۴/۲ درصد در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته است.

جدول ۱. تعداد کارگاه‌های فعال صنعت قطعه‌سازی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۹	۵۱	۴۸	۴۸	۵۵	۳۶	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه‌ی موتوروی و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
۶۵۰	۶۱۱	۶۳۱	۶۰۹	۵۱۲	۲۶۸	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوروی و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
۶۹۹	۶۶۲	۶۷۹	۶۵۷	۵۶۷	۳۰۴	کل کارگاه‌های فعال صنعت قطعه‌سازی
۱۶۰۰۵۷	۱۶۰۰۱۸	۱۶۰۲۸۳	۱۶۰۶۴۹	۱۶۰۳۰۵	۱۰۰۹۸۷	کل کارگاه‌های صنعتی بخش صنعت
۴/۴	۴/۱	۴/۲	۳/۹	۳/۵	۲/۸	سهم صنعت قطعه‌سازی از تعداد کل کارگاه‌های صنعتی صنعت (درصد)
	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
	۴۱	۴۴	۴۲	۴۸	۴۷	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه‌ی موتوروی و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
	۵۹۳	۶۳۵	۶۶۷	۶۸۵	۶۶۹	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوروی و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
	۶۳۴	۶۷۹	۷۰۹	۷۳۳	۷۱۶	کل کارگاه‌های فعال صنعت قطعه‌سازی
	۱۴۰۹۶۲	۱۵۰۳۰۱	۱۶۰۹۸۰	۱۷۰۹۶۲	۱۵۰۸۷۸	کل کارگاه‌های صنعتی بخش صنعت
	۴/۲	۴/۴	۴/۲	۴/۱	۴/۵	سهم صنعت قطعه‌سازی از تعداد کل کارگاه‌های صنعتی صنعت (درصد)

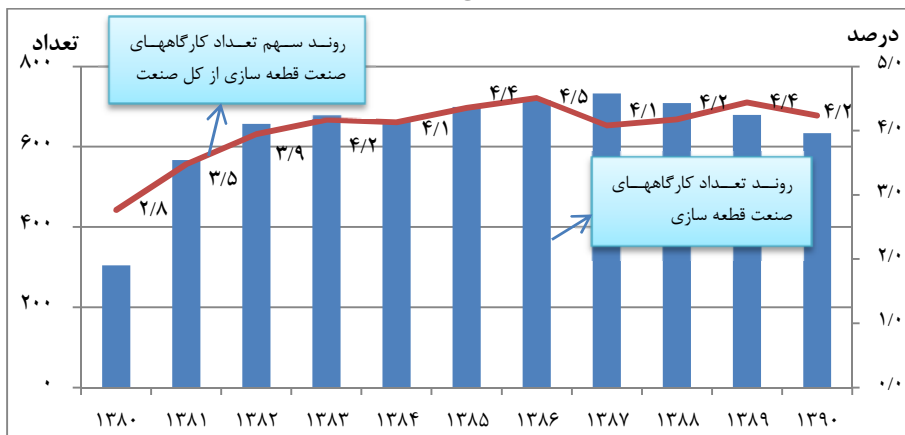
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس آمار مرکز آمار ایران.

روند تعداد کارگاه‌های صنعت قطعه‌سازی کشور در دوره مورد بررسی که در نمودار ۱

آمده، نشان می‌دهد که در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۷ تعداد واحدهای فعال در این صنعت دارای روند ملایم صعودی بوده و به تعداد ۷۳۳ واحد فعال افزایش یافت، اما از سال ۱۳۸۷ روند نزولی تعداد این واحدها شروع شد به‌گونه‌ای که در سال ۱۳۹۰ به تعداد ۶۳۴ واحد کاهش یافته است. به‌عبارت دیگر طی چهار سال یعنی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ حدود ۹۹ واحد قطعه‌سازی کشور تعطیل و یا حذف شده‌اند که این امر وضعیت مناسبی از این صنعت را نشان نمی‌دهد، همچنین بررسی روند سهم تعداد کارگاه صنعت قطعه‌سازی در بخش صنعت، جایگاه صنعت قطعه‌سازی در سال‌های اخیر را در سطح بالای ۴ درصد نشان می‌دهد که این امر بیانگر اهمیت آن در بخش صنعت و اقتصاد کشور می‌باشد.

نمودار ۱. روند تعداد کارگاه‌های فعال صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس آمار مرکز آمار ایران.

ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی

در جدول ۳ میزان ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی در مقایسه با ارزش افزوده بخش صنعت طی دوره مورد بررسی ارائه شده است. همان‌گونه که ارقام جدول زیر نشان می‌دهد میزان ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی کشور به قیمت جاری از ۵۸,۴۰۳ میلیون ریال در سال ۱۳۸۰ به حدود ۱,۳۵۳,۰۰۰ ریال افزایش یافته است.

جدول ۲. ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی ایران به قیمت جاری طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

(میلیون ریال)

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۶۱۴,۲۸۶	۳۲,۷۰۲	۳۱۰,۴۷۶	۲۵۸,۱۱۸	۱۱۵,۸۷۷	۵۸,۴۰۳	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
۱۰,۹۵۱,۸۷۸	۷,۳۱۷,۱۶۰	۵,۸۳۸,۹۰۳	۴,۲۴۹,۴۹۶	۳,۲۴۸,۰۱۲	۱,۹۴۳,۵۸۹	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
۶۱۴,۲۸۶	۳۳۲,۷۰۲	۳۱۰,۴۷۶	۲۵۸,۱۱۸	۱۱۵,۸۷۷	۵۸,۴۰۳	کل ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی
۲۶۹,۳۹۹,۳۸۴	۲۰۸,۲۰۰,۸۹۸	۱۸۱,۲۶۸,۱۷۱	۱۴۲,۴۲۰,۸۷۸	۱۱۰,۰۶۹,۷۰۱	۸۶,۶۷۵,۵۶۳	ارزش افزوده کل بخش صنعت
۰/۲۳	۰/۲۱	۰/۱۷	۰/۱۸	۰/۱۱	۰/۰۷	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل ارزش افزوده صنعت (درصد)
	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
	۱,۳۵۳,۰۰۰	۱,۰۹۲,۹۰۱	۷۷۲,۴۵۰	۱,۰۵۱,۸۹۱	۱,۰۱۶۵,۳۶۹	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر
	۲۱,۰۱۲,۰۰۰	۱۷,۰۳۶,۶۱۸	۱۷,۰۷۷,۸۷۹	۱۴,۷۰۳,۴۳۰	۱۱,۵۳۸,۳۵۳	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها

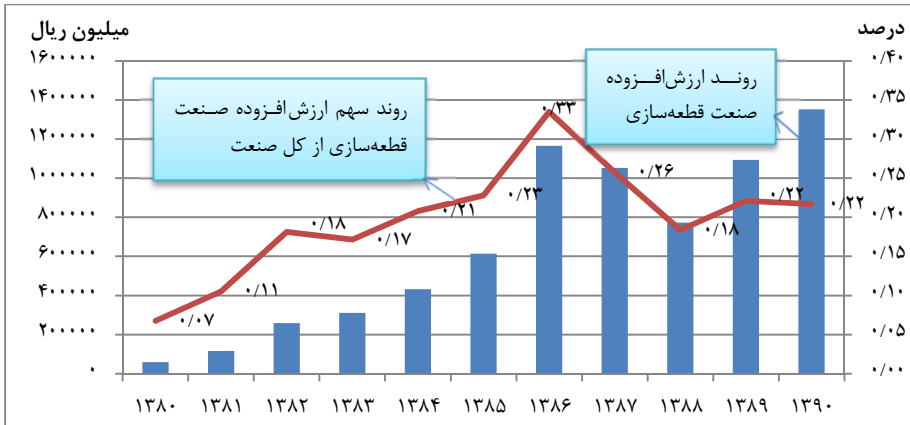

۱,۳۵۳,۰۰۰	۱,۰۹۲,۹۰۱	۷۷۲,۴۵۰	۱,۰۵۱,۸۹۱	۱,۱۶۵,۳۶۹	کل ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی
۶۲۴,۳۳۲,۴۳۲	۴۹۴,۶۲۹,۹۴۶	۴۲۰,۷۶۱,۷۹۱	۴۰۸,۳۰۰,۲۷۵	۳۴۸,۰۰۲,۹۵۵	ارزش افزوده کل بخش صنعت
۰/۲۲	۰/۲۲	۰/۱۸	۰/۲۶	۰/۳۳	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل ارزش افزوده صنعت (درصد)

مأخذ: همان.

در نمودار ۲ روند میزان ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در بخش صنعت کشور نشان داده شد. همان‌گونه که در نمودار زیر مشاهده می‌شود؛ در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ روند ایجاد ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی کاملاً صعودی بوده، اما در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۹ میزان ارزش افزوده این صنعت نسبت به سال ۱۳۸۶ دچار افول شد. همچنین روند سهم ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی در بخش صنعت کشور حکایت از این دارد که از سال ۱۳۸۶ به بعد جایگاه صنعت قطعه‌سازی در ارزش افزوده کل بخش صنعت به شدت افت کرد به‌گونه‌ای که از سهم حدود ۰/۳۳ درصد در سال ۱۳۸۶ به ۰/۲۲ درصد در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ تنزل پیدا کرد. ذکر این نکته لازم است که در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ همزمان با افزایش میزان ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی، سهم آن در کل بخش صنعت نیز در حال افزایش بوده است، اما در فاصله سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ به‌رغم روند افزایشی ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی سهم آن در خروجی کل بخش صنعت با افزایش متناسب همراه نبوده که این امر حکایت از افول جایگاه و نقش صنعت قطعه‌سازی در بخش صنعت و اقتصاد کشور است.

نمودار ۲. روند میزان ارزش‌افزوده صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

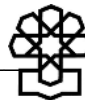

مأخذ: همان.

اشتغال صنعت قطعه‌سازی

در جدول ۳ میزان اشتغال در صنعت قطعه‌سازی کشور طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ در مقایسه با میزان اشتغال کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر کل بخش صنعت ارائه شده است.

همان‌گونه که ارقام جدول زیر نشان می‌دهد؛ در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ میزان اشتغال در صنعت قطعه‌سازی از ۳۰۵۶۳ نفر به ۷۷۱۰۰ نفر افزایش یافته و به بیش از دو برابر رسیده است. سهم صنعت قطعه‌سازی در اشتغال کل بخش صنعت نیز با افزایش روبرو بوده و در سال‌های اخیر بیش از ۶ درصد اشتغال بخش صنعت را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳. میزان اشتغال صنعت قطعه‌سازی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

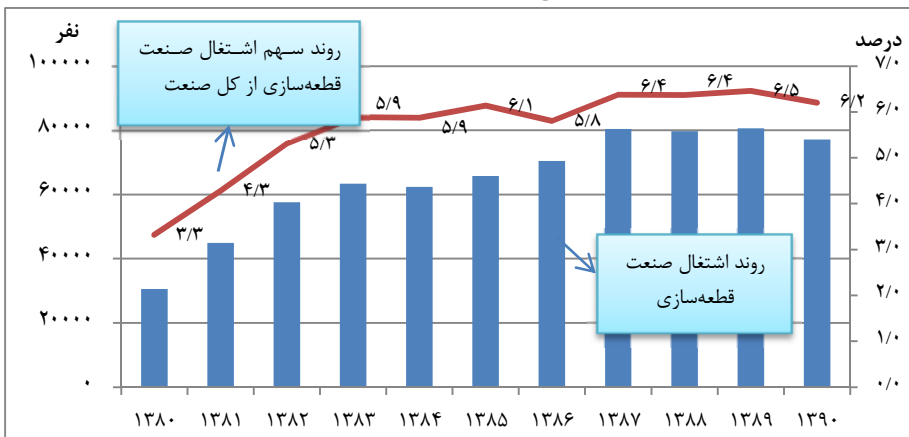
(نفر)

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۴۶۰۹	۴۶۵۵	۴۸۱۶	۳۰۹۵۰	۲۰۹۰۵	۱۰۷۷۷	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
۶۱۰۱۵۷	۵۷۶۹۴	۵۸۵۹۱	۵۳۶۶۵	۴۲۰۶۰	۲۸۰۷۸۶	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
۶۵۰۷۶۶	۶۲۰۳۴۹	۶۳۰۴۰۷	۵۷۰۶۱۵	۴۴۰۹۶۵	۳۰۰۵۶۳	مجموع اشتغال صنعت قطعه‌سازی
۱۰۰۷۱۰۳۸۳	۱۰۰۶۱۰۳۱۹	۱۰۰۷۶۰۶۹۳	۱۰۰۸۵۰۳۶۳	۱۰۰۵۲۰۵۴۱	۹۲۱۰۱۰۶	اشتغال کل بخش صنعت
۶/۱	۵/۹	۵/۹	۵/۳	۴/۳	۳/۳	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل اشتغال صنعت (درصد)
	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
	۴۶۰۰	۴۸۵۳	۴۶۴۱	۴۶۴۸	۴۶۷۸	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
	۷۲۰۵۰۰	۷۵۰۷۶۲	۷۵۰۰۷۰	۷۵۰۷۵۳	۶۵۰۷۷۱	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
	۷۷۰۱۰۰	۸۰۰۶۱۵	۷۹۰۷۱۱	۸۰۰۴۰۱	۷۰۰۴۴۹	مجموع اشتغال صنعت قطعه‌سازی
	۱۰۲۴۲۰۹۸۳	۱۰۲۴۸۰۶۴۹	۱۰۲۵۱۰۵۱۲	۱۰۲۶۱۰۲۹۸	۱۰۲۱۴۰۲۳۷	اشتغال کل بخش صنعت
	۶/۲	۶/۵	۶/۴	۶/۴	۵/۸	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل اشتغال صنعت (درصد)

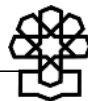
مأخذ: همان.

در نمودار ۳ روند میزان اشتغال در صنعت قطعه‌سازی و سهم آن در بخش صنعت نمایش داده شد. همان‌گونه که در نمودار زیر قابل مشاهده است؛ میزان اشتغال در صنعت قطعه‌سازی به‌رغم تحولات جدی این صنعت در سال‌های اخیر دستخوش تغییرات جدی یا حداقل متناسب با حذف تعداد واحدهای فعال این صنعت نشده است و روند اشتغال در این صنعت تقریباً صعودی بوده و جایگاه آن نیز در اشتغال بخش صنعت نیز با روند افزایشی توأم بوده است به‌گونه‌ای که در سال‌های اخیر با دارا بودن حدود ۷۰ تا ۸۰ هزار نفر شاغل تقریباً بیش از ۶ درصد اشتغال بخش صنعت را به خود اختصاص داده است.

نمودار ۳. روند میزان اشتغال در صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

مأخذ: همان.

تشکیل سرمایه صنعت قطعه‌سازی

در جدول ۴ میزان سرمایه‌گذاری در صنعت قطعه‌سازی کشور طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ در مقایسه با کل سرمایه‌گذاری بخش صنعت ارائه شده است. براساس ارقام جدول زیر، میزان تشکیل سرمایه در صنعت قطعه‌سازی با نوسانات زیادی روبرو بوده است و از ۵۹۰،۵۶۰ میلیون ریال در سال ۱۳۸۰ به رقم ۱۱،۲۱۶،۴۱۰ میلیون ریال افزایش یافته است، اما در فاصله این سال‌ها نوسانات زیادی را تجربه کرده است.

جدول ۴. میزان تشکیل سرمایه صنعت قطعه‌سازی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

(میلیون ریال)

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۳۱۲،۳۰۴	۱۶۸،۰۲۶	۲۲۳،۸۹۳	۴۴،۹۲۲	۱۴،۴۴۳	۳۰،۲۲	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
۱،۰۰۶،۸۳۵	۶۸۳،۹۴۳	۱،۷۲۹،۰۰۳	۸۸۴،۲۴۰	۵۸۱،۵۵۱	۵۸۷،۵۳۸	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
۱،۴۱۹،۱۳۹	۸۵۱،۹۶۹	۱،۹۵۲،۸۹۶	۹۲۹،۱۶۲	۶۰۲،۹۹۴	۵۹۰،۵۶۰	کل تشکیل سرمایه صنعت قطعه‌سازی
۵۹،۱۷۱،۷۳۹	۴۳،۷۰۸،۵۱۶	۴۷،۲۰۲،۲۴۶	۴۱،۰۱۵،۵۹۵	۲۴،۰۶۹،۹۶۱	۱۷،۳۱۴،۹۳۵	کل تشکیل سرمایه بخش صنعت
۲/۴	۱/۹	۴/۱	۲/۳	۲/۵	۳/۴	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل تشکیل سرمایه بخش صنعت (درصد)
	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
	(۶۴۸،۸۲۴)	(۱۸،۷۰۷)	(۵۰،۸۱)	۲۳۸،۸۵۷	۲۷۰،۴۵۰	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
	۱۱،۸۶۵،۲۳۴	۳،۵۰۰،۲۸۵	۱،۶۱۷،۴۰۵	۱۱،۷۹۳،۸۴۸	۲،۷۴۲،۲۲۹	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)

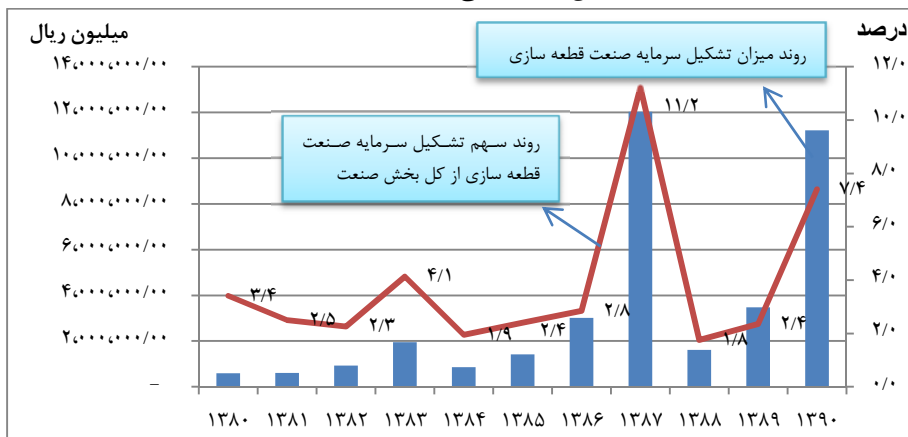
۱۱،۲۱۶،۴۱۰	۳،۴۸۱،۵۷۸	۱،۶۱۲،۳۲۴	۱۲،۰۳۲،۷۰۵	۳۰،۱۲،۶۷۹	کل تشکیل سرمایه صنعت قطعه‌سازی
۱۵۱،۲۹۷،۳۱۷	۱۴۷،۶۲۸،۲۳۵	۹۱،۵۱۰،۰۹۵	۱۰۷،۲۱۷،۴۷۸	۱۰۵،۸۵۳،۳۵۲	کل تشکیل سرمایه بخش صنعت
۷/۴	۲/۴	۱/۸	۱۱/۲	۲/۸	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل تشکیل سرمایه بخش صنعت (درصد)

مأخذ: همان.

در نمودار ۴ روند میزان تشکیل سرمایه در صنعت قطعه‌سازی و سهم آن در بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ نمایش داده شد. همان‌گونه که روند تغییرات میزان تشکیل سرمایه در صنعت قطعه‌سازی نشان می‌دهد؛ در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ میزان سرمایه‌گذاری در صنعت قطعه‌سازی سالیانه کمتر از ۲۰۰۰ میلیارد ریال بود و بجز سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ که میزان سرمایه‌گذاری حول و حوش ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال بود، در بقیه سال‌های مورد بررسی، حجم سرمایه‌گذاری پایین بوده و کمتر از رقم ۴۰۰ میلیارد ریال است. سهم سرمایه‌گذاری صنعت قطعه‌سازی از کل سرمایه‌گذاری انجام شده در بخش صنعت بجز افزایش مقطعی در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ در بقیه سال‌ها بین ۲ تا ۴ درصد در نوسان بوده است.

نمودار ۴. روند میزان تشکیل سرمایه در صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۰

مأخذ: همان.

موازنه تجاری صنعت قطعه‌سازی^۲

الف) روند واردات و صادرات برای وسایل نقلیه موتوری

در جدول ۵ ارزش واردات صنعت قطعه‌سازی کشور و جایگاه آن در کل واردات صنعتی کشور طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ ارائه شده است. براساس ارقام جدول زیر میزان واردات قطعات برای استفاده در وسایل نقلیه موتوری در قالب دو کد آیسیک ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰ از ۸۱۵/۴ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به ۳۲۶۶/۷ میلیون دلار در سال ۱۳۹۳ افزایش

۲. لازم به ذکر است که در استخراج آمار واردات و صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور مستقیماً از آمار و اطلاعات خام گمرک در سال‌های مختلف استفاده شده و برای تبدیل کدهای ISIC به HS از دستورالعمل بانک جهانی استفاده شده است. به همین دلیل ممکن است در برخی ارقام تفاوت‌هایی با ارقام نهایی گمرک مشاهده شود.

یافته که عمده حجم این واردات به قطعات خودرو اختصاص دارد.

جدول ۵. ارزش واردات قطعات وسایل نقلیه موتوری به ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

(میلیون دلار)

۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۶۷/۲	۳۹/۷	۸۷	۸۲/۵	۳۸/۶	۵۵/۷	۲۷/۲	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
۸۹۳	۶۸۰/۲	۶۵۵/۶	۷۶۹/۳	۲۰۶۶/۳	۲۶۲۳/۲	۷۸۸/۲	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
۹۶۰/۲	۷۱۹/۹	۷۴۲/۶	۸۵۱/۸	۲۱۰۴/۹	۲۶۷۸/۹	۸۱۵/۴	کل واردات قطعات وسایل نقلیه موتوری
۴۳.۳۷۰.۰۰	۳۷.۳۷۴.۲۰	۳۴.۳۰۰.۰۰	۳۰.۹۰۰.۰۰	۲۵.۱۰۰.۰۰	۱۹.۵۰۰.۰۰	۱۵.۴۰۰.۰۰	کل واردات صنعتی کشور
۲/۲	۱/۹	۲/۲	۲/۸	۸/۴	۱۳/۷	۵/۳	سهم واردات قطعات از کل واردات صنعتی کشور (درصد)
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۳۰۹۳	۱۰۰/۳	۹۸/۲	۱۳۲/۸	۱۵۳/۲	۸۹	۷۲/۵	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر
۱۷۳,۷	۴۹۵,۴	۶۳۸,۴	۱,۰۱۳,۷۰	۱,۰۸۱,۱۰	۱,۰۹۵,۵۰	۱,۰۹۸,۲۰	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها
۳۲۶۶/۷	۵۹۵/۷	۷۳۶/۶	۱۲۶۳/۵	۱۳۳۴/۲	۱۱۹۸/۵	۱۱۷۰/۷	کل واردات قطعات وسایل نقلیه موتوری
۳۸,۸۹۲,۸۰	۳۹,۱۱۸,۱۰	۴۰,۸۸۶,۴۰	۴۸,۲۹۱,۱۰	۴۷,۰۴۳,۰۰	۴۷,۷۴۵,۹۰	۴۷,۵۰۴,۶۰	کل واردات صنعتی کشور
۸/۴	۱/۵	۱/۸	۲/۶	۲/۶	۲/۵	۲/۵	سهم واردات قطعات از کل واردات صنعتی کشور (درصد)

مأخذ: همان.

در نمودار ۵ روند واردات قطعات وسایل نقلیه موتوری به کشور و جایگاه آن در کل

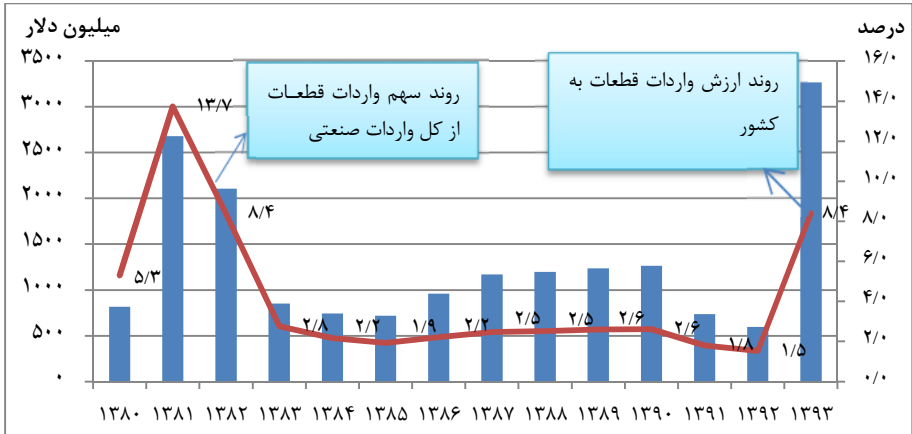

واردات بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ نمایش داده شد. بررسی روند حجم واردات بدنه و قطعات به کشور حکایت از این امر دارد که به استثنای سال‌های ۱۳۸۱، ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳، حجم واردات قطعات به کشور تقریباً در دامنه بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ میلیون دلار بوده است. بررسی روند واردات قطعات در سال‌های اخیر به‌خصوص از سال ۱۳۹۰ تاکنون نشان می‌دهد که در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ همزمان با افت شدید تولید خودرو در کشور و کاهش بیش از ۵۰ درصدی، حجم واردات قطعات نیز به شدت دچار تنزل شد و تقریباً به کمتر از نصف واردات سال ۱۳۹۰ رسیده است. میزان واردات قطعات در سال ۱۳۹۳ (برای وسایل نقلیه موتوری که عمدتاً به صنعت خودروسازی تعلق دارد) معادل ۳۲۶۶/۷ میلیون دلار بوده که در ده سال گذشته بی‌سابقه بوده است که این امر با توجه به روند واردات قطعه به کشور در سال‌های قبل و پتانسیل صنعت قطعه‌سازی کشور محل تأمل و بررسی بیشتر دارد.

همچنین سهم واردات قطعات به کشور از کل واردات صنعتی بجز ابتدا و انتهای دوره مورد بررسی عمدتاً در حول و حوش رقم ۲ درصد در نوسان است.

نمودار ۵. روند ارزش واردات قطعات برای وسایل نقلیه موتوری و جایگاه آن در کل واردات صنعتی طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

مأخذ: همان.

ب) روند صادرات صنعت قطعه‌سازی

در جدول ۶ ارزش صادرات قطعه‌سازی کشور و جایگاه آن در کل صادرات صنعتی کشور طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ نمایش داده شد. براساس ارقام جدول زیر، ارزش صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور از ۱۶/۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۰ به رقم ۱۴۲/۸ میلیون دلار در سال ۱۳۹۲ افزایش یافته است. اما در سال ۱۳۹۳ ارزش صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور به رقم ۷۸/۴ میلیون دلار تنزل یافت.

جدول ۶. ارزش صادرات صنعت قطعه‌سازی ایران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

(میلیون دلار)

۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۳۲/۶	۲۴/۴	۱۳/۵	۶/۹	۵/۴	۵/۰	۱/۹	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
۵۴/۲	۵۳	۴۴/۰	۲۰/۹	۲۹/۸	۱۹/۷	۱۴/۲	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
۸۶/۸	۷۷/۴	۵۷/۵	۲۷/۷	۳۵/۲	۲۴/۷	۱۶/۱	کل صادرات صنعت قطعه‌سازی
۱۱۸۹۱,۰۰	۱۰,۱۸۰,۹۰	۷,۸۲۶,۰۰	۵,۴۶۹,۵۰	۴,۵۲۱,۰۰	۳,۳۹۳,۳۰	۳,۱۵۴,۵۰	کل صادرات صنعتی کشور
۰/۷۳	۰/۷۶	۰/۷۳	۰/۵۱	۰/۷۸	۰/۷۳	۰/۵۱	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل صادرات صنعتی کشور (درصد)
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۱۰۷	۷۱/۲	۲۶/۵	۳۴	۵۶/۱	۲۶/۵	۳۴/۷	تولید بدنه - اتاق‌سازی - برای وسایل نقلیه موتوری و ساخت تریلر و نیم‌تریلر (کد آیسیک ۳۴۲۰)
۷۴/۴	۷۱/۶	۸۰/۱	۷۰/۱	۸۶/۵	۶۶/۴	۷۶	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها (کد آیسیک ۳۴۳۰)
۷۸/۴	۱۴۲/۸	۱۰۶/۶	۱۰۴/۱	۱۴۲/۶	۹۲/۹	۱۱۰/۷	کل صادرات صنعت قطعه‌سازی
۲۸,۶۴۵,۴۰	۲۵,۲۴۶,۳۰	۲۵,۲۷۷,۹۰	۲۸,۴۸۱,۷۰	۲۱,۰۶۶,۷۰	۱۷,۸۸۰,۸۰	۱۵,۲۷۰,۱۰	کل صادرات صنعتی کشور
۰/۲۷	۰/۵۷	۰/۴۲	۰/۳۷	۰/۶۸	۰/۵۲	۰/۷۲	سهم صنعت قطعه‌سازی از کل صادرات صنعتی کشور (درصد)

مأخذ: همان.

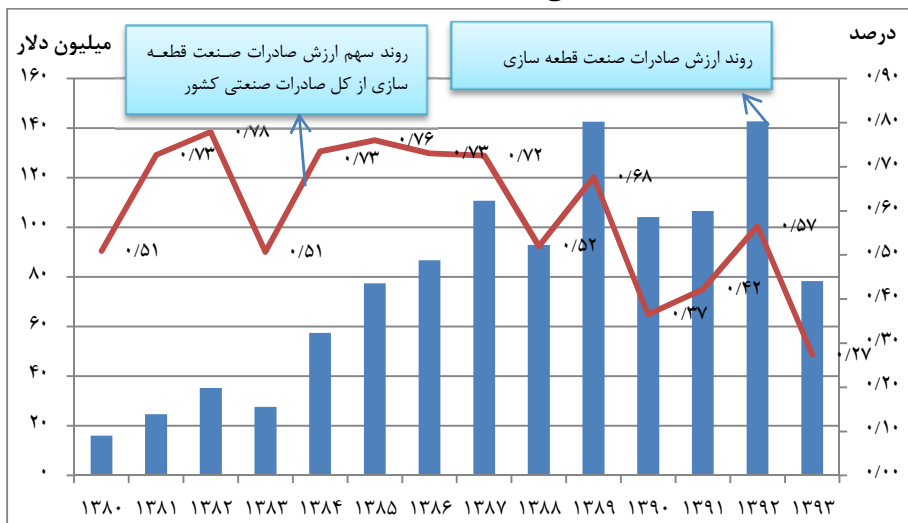
در نمودار ۶ روند صادرات صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در صادرات صنعتی کشور طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ نمایش داده شد.

همان‌گونه که در نمودار زیر نشان داده شد؛ روند صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۹ تقریباً صعودی بود به‌گونه‌ای که از زیر ۲۰ میلیون دلار به بیش از ۱۴۰ میلیون دلار در سال ۱۳۸۹ افزایش یافته است، اما در سال‌های اخیر به‌خصوص در سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۳ صادرات صنعت قطعه‌سازی از وضعیت مناسبی برخوردار نبود و در واقع نتوانست به روند سال‌های گذشته تداوم بخشد که مهمترین دلیل آن رکود حاکم بر اقتصاد کشور در این سال‌ها و وضعیت نامناسب فضای کسب‌وکار است و نکته قابل تأمل این است که به‌رغم افزایش سه برابری نرخ ارز در این سال‌ها، به‌جای تحریک صادرات و افزایش چندبرابری آن در مقایسه با سال‌های قبل، عملاً میزان صادرات صنعت قطعه‌سازی کاهش یافت. لازم به ذکر است که در سال‌های فوق‌الذکر در مقایسه با سال ۱۳۸۹ حدود ۴۰ میلیون دلار از ارزش صادرات قطعه‌سازی کشور کاسته شد.

بررسی روند سهم صادرات صنعت قطعه‌سازی نیز نشان می‌دهد که طی دوره مورد بررسی به‌رغم نوسانات زیاد، در فاصله سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳، جایگاه صنعت قطعه‌سازی در کل صادرات صنعتی کشور با روند نزولی همراه بود و به شدت دچار افول شد، به‌گونه‌ای که از ۰/۶۸ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۰/۲۷ درصد در سال ۱۳۹۳ کاهش پیدا کرد. به‌عبارت دیگر صنعت قطعه‌سازی از فرصت ایجاد شده ناشی از افزایش سه برابری نرخ ارز در سال‌های اخیر (افزایش نرخ ارز از حدود ۱۰۰۰۰۰ ریال به بیش از ۳۰۰۰۰ ریال) در راستای تحریک و افزایش صادرات خود استفاده نکرده است.

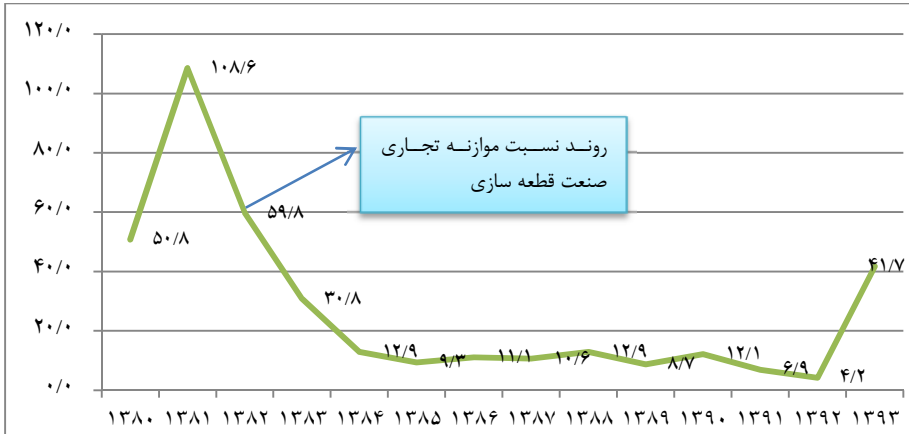
نمودار ۶. روند ارزش صادرات صنعت قطعه‌سازی و جایگاه آن در کل صادرات صنعتی طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

مأخذ: همان.

در نمودار ۷ نسبت موازنه تجاری صنعت قطعه‌سازی طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ نمایش داده شده است. همان‌گونه که در نمودار زیر مشاهده می‌شود، روند موازنه تجاری یا نسبت واردات به صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور حکایت از این امر دارد که به استثنای دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ که دارای ارقام فاحشی بوده، در بقیه سال‌های مورد بررسی این نسبت در محدوده رقم ده بوده است. به عبارت دیگر در سال‌های اخیر بیش از ده برابر ارزش صادراتی صنعت قطعه‌سازی کشور، قطعات به کشور وارد شده است که این نسبت به‌رغم روند بهبود نسبی آن در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ مجدداً در سال ۱۳۹۳ به رقم فزاینده ۴۱/۷ برابر افزایش یافته که تقریباً با نسبت موازنه در سال ۱۳۸۲ برابری می‌کند.

نمودار ۷. روند نسبت واردات قطعات به صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این مطالعه بررسی وضعیت صنعت قطعه‌سازی کشور از طریق ارزیابی روند شاخص‌های کلان طی دوره زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۳ است.

براساس نتایج آمارگیری کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر مرکز آمار ایران؛ تعداد کارگاه فعال در صنعت قطعه‌سازی کشور در سال ۱۳۹۰ حدود ۶۳۴ واحد و جایگاه آن در بخش صنعت نیز حدود ۴/۲ درصد است. بررسی روند تعداد کارگاه‌های صنعت قطعه‌سازی کشور نشان می‌دهد که از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰، حدود ۱۰۰ واحد قطعه‌سازی کشور تعطیل و یا حذف شده‌اند که این امر بیانگر رکود در این صنعت و نامساعد بودن شرایط فعالیت تولیدی در این قسمت طی سال‌های اخیر است.

در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ روند ایجاد ارزش‌افزوده در صنعت قطعه‌سازی

کاملاً سعودی بوده، اما از سال ۱۳۸۷ به بعد تقریباً دچار افول شد و جایگاه آن به خصوص از سال ۱۳۸۶ به بعد در ارزش افزوده کل بخش صنعت به شدت تقلیل یافت و برخلاف روند سال‌های قبل، در دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ حتی با افزایش در میزان ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی، سهم آن در خروجی بخش صنعت با رشد اندکی همراه بوده است که این امر حاکی از افول جایگاه و نقش صنعت قطعه‌سازی در ارزش افزوده کل بخش صنعت به‌طور تدریجی دارد. در سال ۱۳۹۰ کل ارزش افزوده صنعت قطعه‌سازی کشور حدود ۱۳۵۳ میلیارد ریال بوده که سهم آن از خروجی کل بخش صنعت نیز حدود ۰/۲۲ درصد است.

بررسی وضعیت اشتغال در صنعت قطعه‌سازی از اهمیت زیادی برخوردار است به‌گونه‌ای که در سال‌های اخیر این صنعت بیش از ۶ درصد اشتغال کل بخش صنعت را به خود اختصاص داده است. برخلاف روند دیگر شاخص‌های کلان بررسی شده، میزان اشتغال در صنعت قطعه‌سازی در دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ با روندی تقریباً سعودی همراه بوده و در سال‌های اخیر با دارا بودن حدود ۷۰ تا ۸۰ هزار نفر شاغل نقش مهمی را در اقتصاد کشور بازی می‌کند که با توجه به پتانسیل بالقوه اشتغال‌زایی در این بخش از یک طرف و مشکل حاد بیکاری در سطح جوانان تحصیل کرده کشور از سوی دیگر می‌توان توجه مدیران و سیاستگذاران کشور را به این نکته مهم جلب کرد.

وضعیت سرمایه‌گذاری در صنعت قطعه‌سازی کشور در سال‌های اخیر وضعیت مناسبی نداشته و روند سرمایه‌گذاری در این صنعت طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ گویای این حقیقت است که سرمایه‌گذاری در صنعت قطعه‌سازی کشور امری بطئی و فاقد یک الگوی مشخص و مدون یا رویکرد هدفمند است. سرمایه‌گذاری اندک و پرنوسان از ویژگی‌های مهم

سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در صنعت قطعه‌سازی کشور طی سال‌های اخیر است. این نکته قابل تأمل است که میزان سرمایه‌گذاری انجام شده در صنعت قطعه‌سازی کشور طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ سالیانه کمتر از ۲۰۰۰ میلیارد ریال بوده و فقط در دو سال ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ با افزایش مقطعی به مرز ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال رسیده است.

مبحث موازنه تجاری در صنعت قطعه‌سازی از این حیث اهمیت دارد که میزان ارزآوری به داخل و خروج منابع ارزی کشور را به نمایش می‌گذارد. میزان واردات قطعات به کشور طی دوره مورد بررسی نشان می‌دهد که به استثنای برخی سال‌ها، عمده حجم واردات قطعات به کشور که به صنایع خودروسازی تعلق دارد عموماً در دامنه بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ میلیون دلار قرار داشته است. در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ همزمان با افت شدید تولید خودرو، واردات قطعات به کشور نیز به شدت افت کرد و تقریباً به نصف سال‌های قبل رسید. البته بدین معنی نیست که کاهش تولید خودرو الزاماً باعث کاهش در واردات قطعات به کشور شده است، بلکه برعکس این امر بیشتر محتمل است که به دلیل تحریم و مشکلات در گشایش LC و سوئیفت مالی و عدم پایبندی شرکت‌های فرانسوی طرف قرارداد، امکان واردات قطعات و تولید بیشتر خودرو وجود نداشته است. ذکر این نکته لازم است که افت شدید تولید خودرو در سال‌های اخیر را نمی‌توان فقط به عدم دسترسی به قطعات نسبت داد، بلکه متغیرهای مهمی مانند سه برابر شدن نرخ ارز، رکود تورمی حاکم بر اقتصاد داخل، تورم بالا، عدم ثبات اقتصادی و... در این امر می‌توانند نقش پررنگی داشته باشند که پرداختن به آنها از حوصله این گزارش خارج است.

گفتنی است که در سال ۱۳۹۳ معادل ۳۲۶۶/۷ میلیون دلار قطعات وسایل نقلیه موتوری به کشور وارد شده است که با احتساب حجم واردات خودرو به کشور (برمبنای کد آیسیک ۳۴۱۰) که در این سال معادل ۳۰۹۳/۳۰ میلیون دلار است؛ باید گفت که در سال ۱۳۹۳ فقط از محل واردات خودرو و قطعات به کشور معادل ۶۳۶۰ میلیون دلار ارز از کشور خارج شده است که با توجه به کمبود منابع ارزی کشور در سال‌های اخیر جای بسی تأمل دارد.

ارزش صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور در مقایسه با واردات قطعات به کشور، اندک بوده و در سال‌های اخیر یعنی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ (بجز سال ۱۳۹۲)، از وضعیت مناسبی برخوردار نبود و صنعت قطعه‌سازی کشور نه تنها نتوانست روند افزایشی سال‌های قبل را تداوم بخشد، بلکه از فرصت ایجاد شده در نتیجه افزایش سه برابری نرخ ارز در این سال‌ها نیز نتوانست برای تحریک صادرات و افزایش چند برابری آن استفاده کند. عمده ارزش صادرات صنعت قطعه‌سازی کشور (بجز برخی سال‌ها که با افزایش قطعی به مرز ۱۴۰ میلیون دلار رسید) حدود ۱۰۰ میلیون دلار بود که در سال ۱۳۹۳ به حدود ۸۰ میلیون دلار تنزل یافته است.

همچنین جایگاه صنعت قطعه‌سازی در کل صادرات صنعتی کشور نیز در سال‌های اخیر با روندی نزولی مواجه بود و به شدت دچار افول شد به گونه‌ای که از ۰/۶۸ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۰/۲۷ درصد در سال ۱۳۹۳ کاهش پیدا کرد.

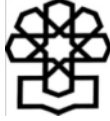
نسبت موازنه تجاری در صنعت قطعه‌سازی در سال‌های مورد بررسی به گونه‌ای بوده که عمدتاً میزان واردات قطعات به کشور بیش از ۱۰ برابر ارزش قطعات صادر شده است و به‌رغم بهبود نسبی این نسبت در سال‌های اخیر، مجدداً در سال ۱۳۹۳ این نسبت به

رقم فزاینده ۴۱/۷ برابر رسید که به نوعی باعث عقب‌گرد تراز تجاری قطعات، تقریباً به شرایط سال ۱۳۸۲ شده است.

در نتیجه‌گیری نهایی این تحقیق باید گفت که بررسی روند شاخص‌های کلان نشان می‌دهد که صنعت قطعه‌سازی کشور در شرایط بدی به سر می‌برد و از یک سیاست مشخصی پیروی نمی‌کند ادامه روند موجود، بر سرعت تعطیلی این واحدها خواهد افزود (همان‌گونه که در چهار سال اخیر نزدیک به ۱۰۰ واحد تعطیل یا حذف شده‌اند) و با توجه به سهم بالای این صنعت در اشتغال‌زایی بخش صنعت، معضل بیکاری کشور عمیق‌تر خواهد شد. همچنین ذکر این نکته لازم است که بدهی‌های معوق شرکت‌های خودروساز به شرکت‌های قطعه‌سازی کشور و نحوه تعامل بین خودروسازان و قطعه‌سازان در ایجاد چالش‌های کنونی صنایع قطعه‌سازی نقش پررنگی ایفا می‌کند که به بررسی بیشتر نیاز دارد.

منابع و مآخذ

۱. گمرک جمهوری اسلامی ایران، آمار تجارت طی سال‌های مختلف.
۲. مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر طی سال‌های مختلف.

شماره مسلسل: ۱۴۲۷۸

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: نگاهی به صنعت قطعه‌سازی ایران طی یک دهه گذشته

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه مطالعات صنعت)

تهیه و تدوین‌کنندگان: علی اصغر اژدری، مهدی رضایی

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. صنعت قطعه‌سازی

۲. ایران

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۳/۹